

کار کدامیک از نویسندگان جوان را قبول دارید؟ آثار زویا پیرزاد و پرنوس صنیعی پور را دنبال می‌کنم. کدامیک از نویسندگان معاصر در فضای کاری‌شان به معماری توجه دارند؟

در سبک ساختاری آثار سیمین دانشور، اسماعیل فصیح و احمد محمود فضای معماری دیده می‌شود.

بعد از کم کاریتان در حوزه کارگردانی در تلویزیون از شما بازی‌های زیادی از جمله در سریال «معمای شاه» که ایفاگر نقش احمد قوام بودید، دیدیم. به بازیگری چقدر علاقه دارید؟
بازیگری حرفه اصلی من نیست و دوستان لطف می‌کنند و گهگاهی نقش‌هایی برای بازی به من پیشنهاد می‌دهند و برای اینکه به دوستان کمکی کرده باشم این نقش‌ها را بازی می‌کردم. در مورد سریال «معمای شاه» و نقش قوام باید بگویم احمد قوام ملقب به قوام‌السلطنه سیاستمدار کارگشته و نخست‌وزیر چند باره دوران پهلوی اول و دوم است و نقش عمده‌ای در خیلی از تحولات معاصر سیاسی و اجتماعی ایران از قبیل ختم غائله آذربایجان داشت.

سریال «در چشم باد» هم با جعفری جوزانی همکاری کردید.

جوزانی هم از دوستانم محسوب می‌شود و «در چشم باد» از جمله کارهای مهم تاریخی تلویزیون است و خوشحالم که در این سریال حضور داشتم.

در اوایل دهه شصت و در زمان ساخت فیلم «گزارش یک قتل» نگاه سیاسی هم در افکار تان دیده می‌شد. اما در سایر آثار تان این ویژگی دیگر تکرار نشد؟

فضای جامعه ما در اغلب موارد سیاست زده بوده است. «گزارش یک قتل» یک تجربه انسانی و اجتماعی بود و فقط موضوع و سوژه‌هاش سیاسی بود و تلاش کردم در این بستر سیاسی به تحلیل روابط بین آدمها بپردازم. در سریال «سربداران» هم به یک مقطع تاریخ پرداختم که مصادف با استیلای مغولان بر ایران بود و یک سری از اتفاقات مهم در حوزه اجتماعی و سیاسی رخ داد.

سابقه تهیه کنندگی چند فیلم را در کارنامه دارید؟ در قبول تهیه و تولید آیا ملاک اصلی تان فیلمنامه است؟

اول اعتماد به کارگردان و بعد فیلمنامه مهم است. اگر بهترین فیلمنامه وجود داشته باشد و کارگردانی خوبی انجام نشود ما حاصل کار اثر خوبی نخواهد بود.

سبک کار کدامیک از فیلمسازان جوان را دوست دارید؟
سعید روستایی با ساخت فیلم «ابد و یک روز» نشان داد که سینما و فضای سازی را درست می‌شناسد و حرفی هم که در فیلم مطرح می‌کند مسئله روز اجتماعی بود. صفی یزدانیان هم در فیلم «دنیا شما ساعت چنده» نیز به خوبی از هویت یک شهر در شخصیت‌پردازی شخصیت‌های فیلمش استفاده کرد.

آقای رهگذار جای چنگیز و ثوقی و من هم جای مؤذن مسجد حرف زدیم. البته ناگفته نماند در بحث مسائل عاطفی سریال با سانسورهایی مواجه شد. برای جذاب شدن شخصیت ملکه مغول که افسانه بایگان آن را ایفا کرد از چهل گیس مصنوعی استفاده شد و از تابوهای موجود عبور کردیم.

در سریال «سربداران» بازیگر جدید و مهمی به بازیگری سینمای ایران معرفی شدند؟

این پرورش جوانهای با استعداد در سایر بخش‌ها از جمله گریم و طراحی صحنه هم انجام شد و بازیگران خوب و جوانی نظیر افسانه بایگان، امین تارخ، حسین محب‌اهری و... به سینما و تلویزیون معرفی شدند.

در «سربداران» به جز مشایخی و انتظامی از تمام بازیگران سرشناس استفاده کردید. دلیل عدم حضور این دو نفر چه بود؟

انتظامی را هم انتخاب و دعوت کردم اما گفت که آمادگی بازی در این نوع سریال‌های را ندارد. برای جمشید مشایخی هم نقش مناسبی نداشتم که پیشنهاد بدهم.

دفتر مهندسی سمرقند را هم تاسیس کرده‌اید، آیا همچنان معماری در کنار سینما جزو دغدغه‌های تان است؟

این دفتر را با اتفاق موسوی، عبدالله بازرگان و مهندس نقره کار و مهندس هندی و حسن آلاپوش تاسیس کردیم.

کدام کار معماری تان برای شما جذابیت بیشتری دارد؟

در اصفهان خانه قدیمی که طراحی منحصر به فردی داشت را بازسازی کردم و در شاهین شهر در شهرسازی مشارکت داشتیم و کارهای ماندگاری انجام دادیم.

به نظر می‌رسد که فیلم «جنگ اطهر» قربانی شرایط سیاسی زمان ساختش شد و مجال دیده شدن نداشت چقدر به این مسئله اعتقاد دارید؟

«جنگ اطهر» اولین تجربه حرفه‌ای فیلمسازیم بود و تمام عواملش از جمله بازیگرانش مثل فرامرز قریبیان حرفه‌ای بودند و برای خیلی‌ها جذاب بود که کارگردان یک فیلم نماز می‌خواند و همسرش هم در فیلم بازی می‌کند و خانه‌اش هم شده لوکیشن فیلم. در استودیو نقش جهان که کارهای فنی فیلم انجام می‌شد داوود نژاد آمد و کنجکاو بود که با من آشنا شود و ارتباطمان از همان دوران آغاز شد.

در حال حاضر دوران اوقات فراغت تان را چگونه می‌گذرانید؟

بیشتر رمان می‌خوانم و درگیر دنبای آثار و اندیشه‌های داستایوسفکی شده‌ام و بعد از دو مرتبه خواندن برادران کارماروف احساس کردم که انگار در آن دوران هستم و دغدغه‌هایم دغدغه‌های شخصیت‌های رمان است. در کنارش کار کولاز هم انجام می‌دهم و فقط برای دلم این کار را انجام می‌دهم.

از طرفی هم شرایطی پیش آمد که نتوانستم تحمل کنم و در مقطعی با شهید دکتر بهشتی دچار اختلاف سلیقه شدم. همه این تجربیاتم شد قاضی شارح و «سربداران».

آیا در سال‌های بعد رابطه‌ای با بهشتی و انوار داشتید؟ ارتباطها دورا دور بود و مثل گذشته نبود سریال و فیلمسازی برای شما چه ویژگی‌هایی به همراه دارد؟

حرفه اصلی‌ام نیست و بیشتر دغدغه‌ام است و یک درجه‌ای است برای بیان دلمشغولی، دغدغه و افکارم. برایم فیلم دیدن در سینما بسیار ارزشمند است. سینما رفتن یک تفریح جمعی است که آدمها در آنجا به فردیت می‌رسند و در عین حالی که بین جمع فیلم می‌بینیم فردیت خودمان را حفظ می‌کنیم. این جهان برایم دلپذیر است. سریال و فیلم‌هایی که ساخته‌ام حاصل دغدغه‌هایم در سال‌های مختلفی بود و البته دارای نقاط ضعف و قدرت هم بوده است. هر کدام از آثارم یک تجربه خاصی برایم به همراه داشته و تلاش کردم نگاه ساختار شکنانه و پست مدرن در آنها دیده شود.

شما در حالی در اوایل انقلاب به سراغ ساخت سریال تاریخی «سربداران» رفتید که تا آن زمان تجربه‌های اینچنینی در تلویزیون کمتر انجام شده بود. ساخت این سریال برایتان چه چالش‌هایی داشت؟

در زمان ساخت سریال «سربداران» در ابتدای دهه شصت دوران گذر به فضای جدیدی بود و بالطبع ساخت سریالی با این ابعاد در تلویزیون واقعا کار دشواری بود. یکی از عواملی که باعث شد من این چالش بزرگ را انجام بدهم تجربیاتم در معماری و شهرسازی بود و در طراحی فضای سریال و اجرا آن خیلی به من کمک کرد و با پروژه‌های بزرگ کاری بیگانه نبودم و در معماری آنها را تجربه کرده بودم. ایده اصلی ساخت این سریال به دهه پنجاه برمی‌گردد که تئاتر «سربداران» را با حضور عبدالله اسفندیاری، مهرزاد مینویی و حاجی پور و... در حسینیه ارشاد روی صحنه بردم و به نوعی پیش‌گویی انقلاب اسلامی را در سال (۱۳۵۱) انجام دادم و کاری شعاری و انقلابی بود. سال‌های بعدتر به ایتالیا رفتم و بازدید از استودیوهای شهرک سینمایی چینه چیتا داشتم و بررسی در باره ساخت دکورهای عظیم سریال «سربداران» را انجام دادم. در این سریال استاد خورشیدی به عنوان طراح در کنار ما حضور داشت. از تأثیرات دکتر علی شریعتی هم در باره ساخت این مجموعه نباید غافل شد.

به هر حال در آن شرایط سیاسی و اجتماعی شما در «سربداران» ضمن پرداخت دراماتیک و جذاب به شخصیت‌هایی نظیر قاضی شارح، قضیه عشق زن جوانی به شیخ حسن را هم ارائه کردید؟

در این سریال هم در بحث دوبله با حسین کسمایی تلاش کردیم در تمام نقش‌های اصلی از صدای اصلی بازیگران استفاده کنیم و فقط